

مبادی مباحث کارشناسی طراحی گرافیک
در ارتباط تصویری

زبان و بیان تصویر

مصطفی اسدالهی

انتشارات فاطمی

نظارت بر چاپ: علی محمدپور

لیتوگرافی: نقش سبز

چاپ و صحافی: نقش جوهر

طراحی جلد و یونیفرم داخلی: مسعود سپهر

صفحه‌آرایی: علی ابوالحسنی

نمونه‌خوانی: ابوالفضل بیرامی

مبادی مباحث کارشناسی طراحی گرافیک در ارتباط تصویری

زبان و بیان تصویر

مؤلف: مصطفی اسدالهی

دیرمجموعه: مسعود سپهر

ویراستار صوری: فرید مصطفی مصلح‌آبادی

ناشر: انتشارات فاطمی

چاپ اول، ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۱-۱۱۳-۶۲۲-۶

ISBN: 978-622-601-113-6

کلیه حقوق این اثر برای انتشارات فاطمی محفوظ است. تکثیر، انتشار و ذخیره‌سازی تمام یا بخشی از این اثر به هر شکل (چاپی، الکترونیکی و ...) و با هر هدف بدون مجوز ناشر، غیرقانونی و قابل پیگرد است.

نشانی دفتر: میدان دکتر فاطمی، خیابان جویبار، خیابان شرقی، شماره ۱۴،

کدپستی: (۱۴۱۵۸۸۴۷۴)، تلفن: ۸۸۹۴۵۵۴۵ (خط)

www.fatemi.ir * in * ۷۷۰۴۵۵۴۵۱

نمابر: ۸۸۹۴۴۵۵۱

نشانی فروشگاه: تهران، خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، تقاطع میدان ژاندارمری

مادر: ۶۶۹۷۳۰۰۰

تلفن: ۶۶۹۷۳۴۷۸

انتشارات فاطمی

اسدالهی، مصطفی، ۱۳۲۹-

زبان و بیان تصویر / مصطفی اسدالهی - تهران: فاطمی، ۱۳۹۷.

۱۳۲ ص: مصور (رنگی)

ISBN: 978-622-601-113-6

فروست: مبادی مباحث کارشناسی طراحی گرافیک در ارتباط تصویری.

فیبا.

۱. ارتباط دیداری - Visual communication. ۲. گرافیک - Graphic arts. ۳. گرافیک - طراحی - Design -- Graphic arts.

۳۰۲/۲۲

۵ الف/۹۳/۵ P

۱۳۹۷

کتابخانه ملی ایران

۵۱۳۱۸۴۰

سخن دبیر مجموعه

مجموعه کتاب‌های مبادی مباحث کارشناسی طراحی گرافیک در ارتباط تصویری بر اساس مباحث آکادمیک و روشی در سطح کارشناسی این رشته تهیه شده‌اند. نام مجموعه بر اساس نگرش کلی‌ای است که در تألیف و انتشار آن‌ها مدنظر بوده است؛ بدین معنی که مؤلفان، شیوه طرح موضوع در این سطح را با ساختاری منضبط، سرآغاز کار قرار داده یا به عبارت دیگر، مبادی مباحث تلقی کرده‌اند. زیرا با آن که بیشتر این مباحث سال‌هاست سرفصل درس‌های معلمان و اساتید با تجربه رشته طراحی گرافیک در آکادمی‌ها و دانشکده‌ها بوده، و ترتیب و مدت زمان ارائه آن‌ها در طول هر دوره آموزشی مشابه، آموختن یک‌بار آن بوده است، ولی از این دوره‌ها و کلاس‌ها تقریباً هیچ جزوه درسی، تمرین‌های نمونه یا مادی کاربردی شیوه آموزش در دست نیست. از این رو این مجموعه بر آن است که علاوه بر ارائه اصول اولیه محتوای مباحث طراحی گرافیک در ارتباط تصویری با ساختار آموزشی مناسب، راهنمایی برای اساتید و اساتید جوان‌تر امروزی و نیز هنرجویان و دانشجویان آن‌ها باشد، تا روحیه جستجوگری و انگیزه فراگیری در میان آن‌ها تقویت شود. تنظیم و تألیف متون به‌گونه‌ای است که هر کتاب برای عموم علاقه‌مندان، هنرجویان و مدرسان این رشته، کتاب آموزشی و راهنمای مفیدی باشد. به این منظور برای استفاده مؤثرتر در پایان هر بخش، تمرین‌هایی به صورت نمونه آورده شده است.

تفاوت بنیادی کتاب‌های این مجموعه با سایر کتاب‌های این رشته در این است که مباحث و دیدگاه‌های معمول یا سنتی آموزش طراحی گرافیک بازنگری شده و با توجه به نیازهای روز تدوین شده‌اند و عنوان‌هایی جدید و برخاسته از گرایش‌ات نو در تخصص و حرفه طراحی گرافیک نیز به آن‌ها افزوده شده و تألیف و تدوین آن‌ها بر اساس شیوه‌های تدریس امروزی نهاده شده است. بسیاری از نویسندگان این کتاب‌ها علاوه بر پیشینه اشتغال موفق در حرفه طراحی گرافیک، مدرس همان مبحث در مراکز آموزشی نیز هستند.

هدف این مجموعه، افزودن دانش نظری اولیه و نیز مهارت‌های کاربردی دانشجویان طراحی گرافیک و علاقه‌مندان است. به این منظور در نظر است به تدریج کلیه درس‌های پایه رشته طراحی گرافیک منتشر شود. مهم‌ترین مباحث این رشته با توجه به نیازهای روز جامعه و تخصص‌های در حال گسترش عبارت‌اند از: طراحی خط، نوشته و فونت فارسی، صفحه‌آرایی و کتاب‌آرایی، تجزیه و تحلیل آثار گرافیک، رنگ و ترکیب‌بندی رنگ، طراحی نشانه، طراحی هویت جامع بصری، طراحی پوستر، سته‌بندی، گرافیک محیطی، طراحی گرافیک برای تبلیغات، طراحی گرافیک در فضای مجازی، تاریخ گرافیک ایران و جهان، که بر حسب گستره موضوع ممکن است هر مبحث بیش از یک کتاب را به خود اختصاص دهد.

سپاسگزاری

شکل‌گیری این مجموعه، به‌دورن امر بدون ابتکار، پیگیری و پیشقدم شدن انتشارات فاطمی که کلیه امکانات آماده‌سازی، تولید و نشر را در اختیار آن گذاشت ممکن نبود و چه بسا همچنان به‌صورت آرزویی در ذهن مؤلفان آن باقی می‌ماند. و نیز توجهات خاص آقای فرید مصلحی مصلح‌آبادی به‌عنوان سر‌ویراستار و سردبیر بخش نمونه‌خوانی و تصحیح که یک‌یک متن‌ها را بارها با شکیبایی و دقت از نظر گذراندند، به‌طوری که رانی و سهولت در خواندن متن، همراه با حفظ شیوه خاص بیان هریک از نویسندگان، در خورد، نام و سیاست بسیار است.

مسعود سپهر

فهرست

مقدمه | ۹

سیستم پذیرش تصویر | ۱۱

سازوکار چشم | ۱۱

فصل اول: بیان تصویر در گرافیک | ۱۳

نگاهی به چند نمونه از نظریان مفاهیم | ۱۳

زبان و بیان عناصر تصویری در نشانه

سان مارینو متحد | ۱۴

نشانه مانسان محیط زیست | ۱۴

پوسترهای ایران | ۱۵

پوستر شیگتو فو | ۱۵

پوستر الکساندر فالده | ۱۵

پوسترهای لکس دروینس | ۱۶

نشانه شهرداری اصفهان | ۱۸

نشانه راه آهن دولتی ایران | ۱۸

نشانه هواپیمایی ملی ایران (هما) | ۱۹

نشانه شرکت آی بی ام | ۱۹

فصل دوم: مرحله اول تمرین های تکنیکی | ۲۱

تحلیل ویژگی های ظاهری و باطنی عناصر

تصویری | ۲۲

مفاهیم ظاهری کبوتر | ۲۲

مفاهیم باطنی کبوتر | ۲۳

مطالعه جامع تکنیکی در ظاهر سوژه انتخابی | ۲۴

هندسی شدن فرم پرنده | ۲۸

مطالعه برش و جابه جایی ها | ۳۱

سایه ها، مثبت و منفی شدن فرم پرنده | ۴۹

فصل سوم: مرحله دوم تمرین های تکنیکی | ۵۵

تمرین تکرار پرندگان | ۵۶

تمرین تکرار پرندگان: سایه ها، مثبت و منفی | ۵۷

تمرین ارزش های خطی | ۶۰

تمرین مونتاژ عناصر تصویری دیگر با عنصر

انتخابی | ۶۴

تمرین استفاده از فضا و پس زمینه ها | ۶۹

تمرین نتیجه گیری و تحلیل | ۷۴

فصل چهارم: تمرین های تصویری و

نمونه تمرین های انتخاب و بیان | ۷۷

درباره ویژگی های تصویری | ۷۸

نمونه های تمرین های دانشجویان با عناصر

تصویری گوناگون | ۸۱

عنصر تصویری بدن انسان | ۸۴

عنصر تصویری چکش	۸۶
عنصر تصویری چنگال	۸۸
عنصر تصویری ساعت	۹۰
عنصر تصویری شانه	۹۲
عنصر تصویری صندلی	۹۴
عنصر تصویری عینک	۱۰۰
عنصر تصویری فیل	۱۰۲
عنصر تصویری کلاه	۱۰۶
عنصر تصویری لامپ	۱۰۸
عنصر تصویری ماهی	۱۱۴
تمرین نوشتن در مورد خصوصیات های	
مفهومی چند نتیجه از تمرین ها	۱۱۹
جمع بندی و نتیجه گیری	۱۲۵
وری نتیجه های تمرین ها در قالب	
پورتفولیو (دفترچه)	۱۲۷
کتاب شناسی	۱۳۱

مقدمه

مطالب این کتاب حاصل بیش از هفده سال کار و تجربه نگارنده در کارگاه‌های ارتباط تصویری، سرفصل‌های اصول تخصصی گرافیک و زبان و بیان تصویر در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد است. تمرین‌های این کتاب به‌طور مستقیم برای طراحی مواردی خاص نیست و در طراحی نمونه‌های طراحی پوستر، طراحی جلد کتاب، طراحی گرافیک محیطی و... قابل استفاده است، اما این تمرین‌ها می‌توانند برای حل مسئله‌های پیچیده‌ی دیزاین به دانشجویان و علاقه‌مندان گرافیک کمک کنند تا به کمک این شیوه بتوانند در بسیاری از گرایش‌های طراحی گرافیک از آرا استفاده کنند. (دیزاین روند تمهیدات تکنیکی است که به‌صورت سازمان‌یافته و به کمک یک ایده، بتواند نتیجه مرتبط با کاربرد اثر را به محصول نهایی تبدیل کند).

این تمرین‌ها روش جستجو کردن جزء به جزء را آموزش می‌دهد، توجه به جزئیات ظاهراً بی‌اهمیت را آموزش می‌دهند، و اینکه مفهوم فرم‌ها با کوچک‌ترین تغییرات، برای مخاطب تغییر می‌کند، و اینکه از مهارت‌های تکنیکی خود در جای درست استفاده کنیم. بسیاری از دانشجویان که این تمرین‌ها را انجام داده‌اند، بعدها اظهار داشته‌اند که چگونه نتیجه‌های این تمرین‌ها در بسیاری از پروژه‌های واقعی گرافیک به کمکشان آمده است.

بنیاد این تمرین‌ها بر مبنای فرضیه قدرت و توان تصویر در برقراری یک ارتباط موفق و مؤثر استوار است. پیام‌های تصویری جذاب گرافیکی همیشه در ذهن بینندگان می‌ماند و حتی آن گروه از عناصر نوشتاری که نمای تصویری به خود گرفته‌اند نیز معروفیت بیش‌تری پیدا می‌کنند.

دستیابی به نتیجه مطلوب به دو طریق امکان پذیر است: اول، مطالعه و بررسی کار طراحان بزرگ گرافیک جهان که در زمینه بیان تصویری در آثارشان به بهترین نتیجه های ممکن دست یافته اند می تواند کمک بزرگی به روش کار طراحی کند و دوم اینکه انجام دادن تمرین هایی مانند تمرین های این کتاب می تواند به صورت یک روش آزمایشگاهی و تجربی به ارزیابی و تحلیل نتیجه ها کمک کند.

امیدوارم مطالب و تمرین های این کتاب بتواند راهگشای دانشجویان و علاقه مندان باشد.